

Stockholm den 28 juni 2019

R-2019/1021

Till Justitiedepartementet

Ju2019/01919/L5

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 21 maj 2019 beretts tillfälle att avge yttrande över utkast till lagrådsremiss Ett särskilt straffansvar för samröre med en terroristorganisation.

Sammanfattning

I utkastet föreslås ett särskilt straffansvar för den som har vissa former av samröre med en terroristorganisation om gärningen är ägnad att främja, stärka eller understödja terroristorganisationen.

Advokatsamfundet har den 3 oktober 2016 yttrat sig över betänkandet Straffrättsliga åtgärder mot deltagande i en väpnad konflikt till stöd för en terroristorganisation (SOU 2016:40).

Advokatsamfundet har vidare, den 8 mars 2018, yttrat sig över promemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62).

Advokatsamfundet, som hänvisar till sina tidigare yttranden över förslag rörande bekämpning av terrorism,¹ avstyrker förslagen i utkastet till lagrådsremiss.

¹ Se även Advokatsamfundets yttrande den 18 september 2018 över betänkandet Ekonomiska sanktioner mot terrorism (SOU 2018:27).

Överväganden

Terrorism är ett av de allvarligaste hoten mot demokratin och grundläggande mänskliga rättigheter.

Advokatsamfundet har inga principiella invändningar i sig mot att understödjande av terroristhandlingar straffbeläggs och dylika brott i och för sig lagstiftningsmässigt koncentreras.

Advokatsamfundet konstaterar att den svenska straffrättsliga lagstiftningen är splittrad och svårgenomskådlig, vilket inverkar negativt på rättssäkerheten såväl som förutsägbarheten.

Beträffande föreningsfriheten kan inledningsvis konstateras att den omfattar inte bara en frihet att bilda sammanslutningar, utan också en frihet att verka gemensamt inom ramen för en sammanslutning (prop. 1975/76:209 s. 144).

Av utkastet till lagrådsremiss framgår att det bedöms vara möjligt att straffbelägga samröre med en terroristorganisation utan att hamna i konflikt med regeringsformens bestämmelser om fri- och rättigheter eller med Europakonventionen, förutsatt att straffbestämmelsen avgränsas på ett tydligt sätt och att tillämpningsområdet begränsas till sådana handlingar som på något sätt upprätthåller och stärker terroristorganisationen.

Advokatsamfundet anser emellertid inte att den föreslagna bestämmelsen är avgränsad på ett tillräckligt tydligt sätt. Vidare anses tillämpningsområdet inte vara begränsat till sådana handlingar som på något sätt upprätthåller och stärker terroristorganisationen. Tvärtom ska kriminaliseringen enligt förslaget omfatta bl.a. den som *lämnar annat liknande stöd* (punkten 3).

Det är för det första oklart vad som kan anses omfattas av en sådan mycket allmänt hållen formulering. Därtill är de handlingar som enligt utkastet till lagrådsremiss ska omfattas sådana som typiskt sett får anses som fundamentala för att över huvud taget kunna bedriva föreningsverksamhet. Ett exempel härpå är att ordna möteslokaler ska omfattas av kriminaliseringen (jfr s. 25 f.). En sådan kriminalisering skulle innebära att föreningsfriheten blir närmast illusorisk. Detta gäller särskilt då det enligt förslaget i utkastet i denna del, till skillnad mot förslaget i den underliggande promemorian,² för straffansvar inte krävs att upplåtelsen sker för en terroristorganisationens verksamhet och att det faktiskt inte behöver bedrivas någon verksamhet i den upplåtta lokalen eller marken för att upplåtelsen ska anses straffbar enligt den föreslagna bestämmelsen i 2010 års rekryteringslag (2 b § 2).

Enligt Advokatsamfundets uppfattning kan det även ifrågasättas om det i lagrådsremissutkastet anförts tillräckliga skäl för en så pass omfattande nykriminalisering som förslaget innebär, särskilt utifrån den lagstiftning mot terrorism som i dag redan

² Se promemorian Ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation (Ds 2017:62).

finns. Enligt Advokatsamfundet bör regeringen vidare ytterligare begränsa det straffbara området för det föreslagna samröresbrottet (se ovan).

Enligt Advokatsamfundets uppfattning skulle den föreslagna regleringen, särskilt punkten 3, i realiteten innebära en kriminalisering av deltagande eller medlemskap i en terroristorganisation, vilket står i strid med grundlagen (se Lagrådets yttrande den 20 mars 2019 avseende det tidigare förslaget om ett särskilt straffansvar för deltagande i en terroristorganisation).

Advokatsamfundet anser mot denna bakgrund att övervägande skäl talar för att en kriminalisering av vissa former av samröre med en terroristorganisation på det sätt som nu föreslagits, i praktiken innebär en begränsning av den grundlagsskyddade föreningsfriheten. Förslaget om ett samröresbrott är vidare alltför oklart formulerat, vilket uppenbart riskerar att negativt påverka förutsebarheten avseende vad som kan anses omfattas av straffansvaret, liksom den enskildes rättssäkerhet. Dessutom kan proportionaliteten i den föreslagna nykriminaliseringen ifrågasättas. Advokatsamfundet kan därför inte tillstyrka förslaget i dess nuvarande utformning.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg